Joan Fitzgerald

Trína Súile

Féach ar an bhfíseán ar dtús faoi Thekla Beere. Cabhróidh an ghluais seo leat.

Na Gaill	Sasanaigh a bhí ina gcónaí in Éirinn
Constábla	Oifigeach a bhfuil sé de chúram air/uirthi an tsíocháin a choinneáil
Baintreach	Bean a bhfuil a fear céile marbh
Cleamhnas	Focal eile ar phósadh
Urmhumhain	Ceantar a raibh codanna móra de Chill Chainnigh, Tiobraid Árainn agus Port Láirge mar chuid de
Drogall	Nuair nach bhfuil tú ag iarraidh rud éigin a dhéanamh
Uacht	Teastas oifigiúil, dlíthiúil ina gcuirtear síos ar conas ba mhaith leis an duine atá marbh go gcaithfí a gcuid maoine agus airgid
Bean uasal	Bean shaibhir de chuid na huasaicme
Iarla Deasmhumhan	Fear a raibh cuid mhaith talaimh i ndeisceart Chúige Mumhan ina sheilbh aige
Iarlacht	Gradam ón rí a chiallaíonn gur ceannasaí tú ar cheantar mór, fairsing sa ríocht
Cuntaois	Bean uasal nó bean de chuid na huasaicme
Idirghabháil	Ag iarraidh teacht ar réiteach faidhbe nó achrainn idir dhá dhream nó níos mó
Sos cogaidh	Nuair nach mbíonn aon troid nó trodaireacht ar siúl
Na Gaill	Sasanaigh a bhí ina gcónaí in Éirinn
Constábla	Oifigeach a bhfuil sé de chúram air/uirthi an tsíocháin a choinneáil
Baintreach	Bean a bhfuil a fear céile marbh

Joan Fitzgerald

Trína Súile

Anois, féach ar an bhfíseán arís agus aimsigh an bhfuil na habairtí seo a leanas fíor nó bréagach. Tá an chéad cheann déanta mar theoir.

Bhí sláinte mhaith ar Thekla Beere agus í ina cailín óg	F
D'fhreastail athair Thekla ar Choláiste na Tríonóide	
Mhúin máthair Thekla í agus í ina cailín óg	
D'fhreastail sí ar scoil den chéad uair nuair a bhí sí 14 bliana d'aois.	
Ghlac Thekla le jabanna beaga le híoc as an gcoláiste	
Níor oibrigh Thekla riamh sa státseirbhís	
Caitliceach a bhí i Thekla Beere	
Chaith Thekla dhá bhliain i Meiriceá ar scoláireacht i lár na bhfichidí	
Bhuail Thekla le Príomh-Aire na Breataine le linn di a bheith i Meiriceá	
Ba i Thekla Beere an chéad bhean riamh a fuair post mar léachtóir le staitisticí in ollscoil in Éirinn	
Ní dhearna Thekla aon dul chun cinn sa státseirbhís	
Bhí an-spéis ag Thekla sa sacar	
Bhí Thekla ar dhuine de chomhbhunaitheoirí An Óige sa bhliain 1931	

Joan Fitzgerald

Trína Súile

Anois, ag obair leis an duine in aice leat, meaitseálaigí tús na n-abairtí seo a leanas leis an deireadh ceart. Tá an chéad cheann déanta mar theoir.

Bean Uasal in Éirinn an tséú haois déag	An dara fear céile ag Joan Fitzgerald
Throid an tríú fear céile ag Joan Fitzgerald in aghaidh duine	**Ba ea an Chuntaois Joan Fitzgerald**
Sa séú haois déag i gCúige Mumhan ba nós le muintir Deasmhumhan agus	Bhliain 1546
An tUasal Francis Bryan ba ea	Na Gearaltaigh an dá theaghlach is cumhachtaí i ndeisceart na hÉireann sa séú haois déag
Phós Joan Fitzgerald an tUasal Francis Bryan ar mhaithe le	Chumhachtach, chliste agus ghlic ba ea Joan Fitzgerald
Is annamh a fhaighimid léargas ar ghuth	Coróin Shasana a shásamh
Ba iad na Buitléirigh agus	De mhic Joan Fitzgerald
Cailleadh an chéad fhear céile ag Joan Fitzgerald sa	Níor mhair an tsíocháin idir muintir Deasmhumhan agus Urmhumhan tar éis a báis
Bean sheiftiúil,	Na mban ó Éirinn an tséú haois déag
Bhí ardmheas ag an	MBanríon Éilís a hAon ar Joan Fitzgerald
In anneoin iarrachtaí Joan Fitzgerald	Muintir Urmhumhan a bheith in adharca a chéile

Joan Fitzgerald

Trína Súile

Anois, ag obair le do pháirtí ranga tugaigí faoin gceacht seo ar stair na hÉireann sa séú haois déag.

Shasana, Protastúnachas, Ghaelacha, Cogadh, dlíthe, stair, dhaingean, Angla-Éireannacha

Tréimhse chorraitheach i ________ na hÉireann ba ea an séú haois déag. Tháinig méadú as cuimse ar chumhacht Choróin ________ ar Éirinn de réir a chéile. Ag tús na haoise sin b'iad na taoisigh ________ agus teaghlaigh Angla-Éireannacha a raibh cuid mhaith den chumhacht acu sa tír. Bhain Joan Fitzgerald le ceann de na teaghlaigh chumhachtacha ________-______________ sin, na Gearaltaigh. Cuireadh _______ agus nósanna Shasana i bhfeidhm in Éirinn. Chomh maith leis sin, rinneadh iarrachtaí móra muintir na hÉireann a iompú ar an b_______________. Is iad Éirí Amach Dheasmhumhan agus __________ na Naoi mBliana an dá shampla is mó le linn an chéid de na Gaeil ag iarraidh cumhacht Shasana in Éirinn a laghdú. Theip ar iarrachtaí úd na nGael agus faoin mbliain 1600 bhí cumhacht ___________ag Coróin Shasana ar Éirinn.

Anois, breac síos cúig fhíric stairiúla atá foghlamtha agat faoin gCuntaois Joan Fitzgerald.

1)____

2)____

3)____

4)____

5)____

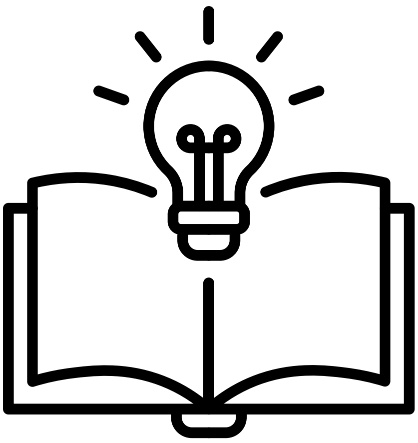

Foghlaim TG4

An Chomhairle um Oideachas Gaeltachta & Gaelscolaíochta

Joan Fitzgerald

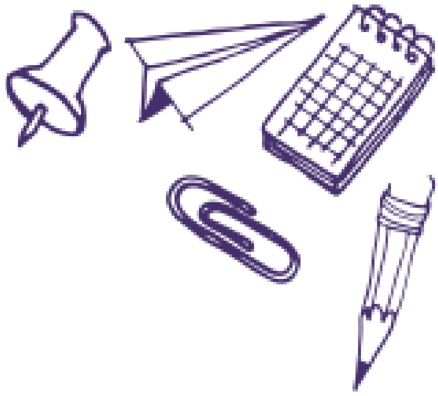

Trína Súile

Taighde:

Seo a leanas cúigear ban eile a raibh ról tábhachtach acu i stair na hÉireann agus i stair Shasana sa séú haois déag. Déan taighde ar líne agus scríobh síos abairt amháin chun cur síos a dhéanamh ar na mná tábhachtacha seo.

1) Gráinne Mhaol:

____

____

____

2) An Bhanríon Éilís a hAon:

____

____

____

3) Margaret Ball:

____

____

____

4) Máire Stiobhart, Banríon na hAlban

____

____

____

5) Mabel Bagenal:

____

____

____

Joan Fitzgerald

Na Freagraí

1. Bréagach
2. Fíor
3. Fíor
4. Fíor
5. Bréagach
6. Bréagach
7. Fíor
8. Fíor
9. Bréagach
10. Fíor
11. Bréagach

1. Bean Uasal in Éirinn an tséú haois déag ba ea an Chuntaois Joan Fitzgerald.
2. Throid an tríú fear céile ag Joan Fitzgerald in aghaidh duine de mhic Joan Fitzgerald.
3. Sa séú haois déag i gCúige Mumhan ba nós le muintir Deasmhumhan agus munitir Urmhumhan a bheith in adharca a chéile.
4. An t-Uasal Francis Bryan ba ea an dara fear céile ag Joan Fitzgerald.
5. Phós Joan Fitzgerald an t-Uasal Francis Bryan ar mhaithe le coróin Shasana a shásamh.
6. Is annamh a fhaighimid léargas ar ghuth na mban ó Éirinn an tséú haois déag.
7. Ba iad na Buitléirigh agus na Gearltaigh an dá theaghlach is cumhachtaí i ndeisceart na hÉireann sa séú haois déag.
8. Cailleadh an chéad fhear céile ag Joan Fitzgerald sa bhliain 1546.
9. Bean sheiftiúil, Chumhachtach, chliste agus ghlic ba ea Joan Fitzgerald.
10. Bhí ardmheas ag an mBanríon Éilís a hAon ar Joan Fitzgerald.
11. In anneoin iarrachtaí Joan Fitzgerald níor mhair an tsíocháin idir muintir Deasmhumhan agus Urmhumhan tar éis a báis.

Joan Fitzgerald

Na Freagraí

Tréimhse chorraitheach i stair na hÉireann ba ea an séú haois déag. Tháinig méadú as cuimse ar chumhacht Choróin Shasana ar Éirinn de réir a chéile. Ag tús na haoise sin ba iad na taoisigh Ghaelacha agus teaghlaigh Angla-Éireannacha a raibh cuid mhaith den chumhacht acu sa tír. Bhain Joan Fitzgerald le ceann de na teaghlaigh chumhachtacha Angla-Éireannacha sin, na Gearaltaigh. Cuireadh dlíthe agus nósanna Shasana i bhfeidhm in Éirinn. Chomh maith leis sin, rinneadh iarrachtaí móra muintir na hÉireann a iompú ar an bProtastúnachas. Is iad Éirí Amach Dheasmhumhan agus Cogadh na Naoi mBliana an dá shampla is mó le linn an chéid de na Gaeil ag iarraidh cumhacht Shasana in Éirinn a laghdú. Theip ar iarrachtaí úd na nGael agus faoin mbliain 1600 bhí cumhacht dhaingean ag Coróin Shasana ar Éirinn.